

POSUDEK OPONENTA RIGORÓZNÍ PRÁCE

Autor práce: Alena Švancarová

Název práce: Dětské úrazy spojené s vodou se zvláštním zaměřením na české aquaparky

Oponent: Doc. MUDr. Karel Dohnal, CSc.,

Vlastní hodnocení:

Aktuálnost zvoleného tématu:

Úmrtnost na úrazy představuje ve věkové skupině dětí 0-19 let první místo, z toho utonutí představuje největší hrozbu ve věkové skupině 1-4 roky, ve věkové skupině 0-14 let je utonutí na druhém místě v příčinách úmrtí. V ČR se zvyšuje počet aquaparků, jejich vysoká obliba má řadu důvodů, nabízí zábavu bez ohledu na věk, v provozu jsou celoročně a kromě aktivit spojených s vodou poskytují i další doplňkové služby. Autorka uvádí, že Aquapark v Praze Čestlicích je třetím nejnavštěvovanějším místem v ČR, hned za Pražským hradem a ZOO v Tróji. Na druhé straně zatím nemáme zaveden systém pro sledování úrazů v těchto zařízeních a i proto máme nedostatek dat.

Splnění stanovených cílů rigorózní práce:

Hlavním cílem práce bylo získat epidemiologické údaje o úrazech dětí v českých aquaparcích. Dílčí cíle se pak týkaly zjištění nejčastějšího typu úrazu, zde byla zamítnuta nulová hypotéza, která předpokládala, že nejčastějším typem úrazu je abraze. Dílčí úkol č. 2 hodnotil vztah mezi věkem dítěte a mechanismem úrazu. Nulová hypotéza předpokládala, že takový vztah neexistuje. Získané údaje ale potvrdily statisticky významnou závislost mezi věkem a mechanismem vzniku úrazu. Především pády jsou charakteristické pro nižší věkové skupiny. Dílčí úkol č.3 si stanovil zhodnocení vztahu mezi typem úrazu a pohlavím dítěte. Autorka našla významnou závislost mezi typem úrazu a pohlavím dítěte. Dílčí úkol č.4 hodnotil vztah mezi kalendářním obdobím a počtem způsobených úrazů. Díky celoročnímu provozu aquaparků nebyly zaznamenány větší výkyvy ve výskytu úrazů a to ani během letních prázdnin. Dílčí úkol č.5 hodnotil vztah mezi místem a typem úrazu. Zde se potvrdila statisticky významná závislost mezi místem a typem úrazu.

Lze konstatovat, že všech stanovených cílů bylo úspěšně dosaženo.

Metodika a zpracování získaných dat:

Výzkumný soubor tvořily děti ve věkové kategorii 0-19 let, které podle záznamů v knize úrazů utrpěly při návštěvě aquaparku úraz ve sledovaném období mezi 1.1.2011 a 31.12.2014. Celkový počet dětí byl 3 384, 58% chlapců a 42% dívek. Osloveno bylo 83 provozoven ve všech krajích ČR, návratnost byla 14%. Zdrojem informací byly knihy úrazů, které jsou pro provozovatele povinné. Jejich povinností však není poskytovat tyto údaje pro vědecké účely. Pro zvýšení návratnosti autorka akceptovala podmínky některých provozovatelů, že sběr bude anonymní.

Použité metody statistického zpracování odpovídají stanoveným cílům, použita byla jednofaktorová analýza rozptylu (ANOVA) a Pearsonův Chi-kvadrát test.

Práce s literaturou:

V seznamu použité literatury je uvedeno 168 citací, které autorka uvádí v textu. Autorka důsledně dodržuje příslušná pravidla pro uvádění jednotlivých citací, tak, jak jsou uvedena v opatření děkanky č.21/2016 pro rigorózní řízení.

Nové poznatky, které byly dosaženy v rigorózní práci.

Situace v ČR je taková, že úrazy spojené s koupáním a vodními atrakcemi nejsou centrálně evidovány a existují jen ojedinělé práce na toto téma. Většina z nich se pak zabývá kazuistikami a ne statistickými a epidemiologickými aspekty. Podobný průzkum provedla Asociace bazénů a saun, osloveno bylo 192 provozoven, spolupracovalo 46 provozoven (cca 24%). Na jednu provozovnu tehdy připadalo 19 úrazů v celém věkovém spektru. Autorka ve své studii uvádí 50 úrazů na provozovnu pouze ve věkové skupině 0-19 let. Nejčastěji se vyskytují tržné a řezné rány s podílem 31%, abraze 15% a hematomy 13%. Autorka rovněž zhodnotila vztahy mezi věkem dítěte a mechanismy úrazu. Stejně tak prokázala vztah mezi typem úrazu a pohlavím dítěte. Prokázáno bylo rovněž, že ve sledovaných zařízeních neexistuje sezonní výskyt úrazů.

V kapitole doporučení pro praxi uvádí autorka základní bezpečnostní zásady v oblasti aktivit spojených s vodou. Tato doporučení byla doplněna o kazuistiky a o zásady první pomoci. Jednotlivá doporučení byla vypracována pro aquaparky ve formě určené pro rodiče i provozovatele. Další doporučení se týkají veřejných koupališť, přehrad, domácích bazénů, uvedena jsou i doporučení při šnorchlování a používání sportovních lodí.

Příslušné materiály budou distribuovány v rámci preventivních akcí Národního koordinačního centra prevence úrazů, násilí a podpory bezpečnosti pro děti a budou zároveň volně ke stažení na webových stránkách centra.

Připomínky:

K práci nemám žádné vážnější připomínky. Naopak bych chtěl vyzvednout autorčin komplexní pohled na danou problematiku. Kromě zdravotních následků úrazů věnuje autorka pozornost i aspektům psychosociálním a ekonomickým dopadům na fungování rodiny. Uvedeny jsou i aktuální možnosti poskytování sociálních služeb, příspěvky na mobilitu, na zvláštní pomůcky, příspěvek na péči. Dětské úrazy jsou zde zařazeny v kontextu sociálně ekologického modelu.

Závěr:

Předložená práce splňuje požadavky kladené na tento typ práce (Opatření děkanky č.21/2016 o rigorózním řízení na ZSF JU v Českých Budějovicích). Autorka jednoznačně prokázala schopnost samostatné vědecké práce, hluboké znalosti a výbornou orientaci v dané problematice.

Práci doporučuji k obhajobě.

Ve Zlončicích dne

25. 1. 2017

Doc.MUDr. Karel Dohnal, CSc.,

